

๓. ปัญหาสารพิษตกค้างในพืชผักผลไม้และอาหาร มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๕๑ มีหน่วยงานรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องของหลายหน่วยงานกระทรวง ซึ่งต้องอาศัยการทำงานอย่างบูรณาการและเป็นเอกภาพ จึงขอเรียนถามว่า

๑. รัฐบาลยอมรับข้อมูลที่เครือข่ายเตือนภัยสารเคมีกำจัดศัตรูพืชแถลงเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๓ หรือไม่ สอดคล้องกับข้อมูลของทางราชการหรือไม่ อย่างไร

๒. รัฐบาลมีแนวทางการบูรณาการของหน่วยงานและกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการมาตรการลดสารพิษตกค้างในพืชผักผลไม้อย่างเป็นรูปธรรมหรือไม่ อย่างไร

๓. รัฐบาลมีมาตรการคัดกรองเพื่อป้องกันพืชผักผลไม้นำเข้าซึ่งมีสารพิษตกค้างเกินกว่ามาตรฐานไม่ให้เข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร

๔. รัฐบาลมีการขับเคลื่อนนโยบายตามยุทธศาสตร์ชาติ และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองประชาชนจากสารพิษตกค้างเพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจได้อย่างไร

ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

อำพล จินดาวัฒนะ

สมาชิกวุฒิสภา

คำตอบกระทู้ถามที่ ๐๑๑ (ร.)

ของ นายอำพล จินดาวัฒนะ สมาชิกวุฒิสภา
เรื่อง มาตรการการจัดการปัญหาสารพิษตกค้างในพืชผักผลไม้

ข้าพเจ้า พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ขอตอบกระทู้ถาม เรื่อง มาตรการการจัดการปัญหาสารพิษตกค้างในพืชผักผลไม้ ของท่านสมาชิกผู้มีความเกี่ยวข้องตามที่ได้รับรายงานจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

คำตอบข้อที่ ๑

จากข้อมูลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทราบว่า กรมวิชาการเกษตรได้ดำเนินการตรวจติดตามเฝ้าระวังสารตกค้างในผักและผลไม้เป็นประจำทุกปี เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลต่าง ๆ กรมวิชาการเกษตรได้สุ่มตัวอย่างสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP จากแหล่งจำหน่ายต่าง ๆ เช่น ในห้างค้าปลีกและตลาดค้าส่ง โดยเน้นชนิดผักและผลไม้ที่มีการแจ้งว่าตรวจพบสารตกค้างบ่อยครั้ง เช่น พริก ถั่วฝักยาว แตงกวา มะเขือเทศ คื่นช่าย ผักกาดขาว ส้ม และฝรั่ง เป็นต้น ในปี ๒๕๖๓ ได้สุ่มเก็บตัวอย่างพืชเพื่อวิเคราะห์สารตกค้างจากแปลงที่ได้รับการรับรอง GAP จำนวน ๖๖๕ ตัวอย่าง และห้างสรรพสินค้าจำนวน ๖๕๐ ตัวอย่าง รวมจำนวนทั้งสิ้น ๑,๓๑๕ ตัวอย่าง พบมีความปลอดภัย จำนวน ๑,๑๖๒ ตัวอย่าง คิดเป็น ๘๘ เปอร์เซ็นต์ โดยพืชที่พบว่ามีความปลอดภัยมากที่สุด ๑๐ อันดับ ได้แก่ เห็ด ข้าวโพดฝักอ่อน ต้นอ่อนพืช เช่น ต้นอ่อนทานตะวัน หน่อไม้ฝรั่ง ข้าวโพดฝักสด ผักกูด ฝรั่ง ชูโกนี บรอกโคลี และพลู เป็นต้น

ทุกปีกลุ่มเครือข่ายเตือนภัยสารเคมีกำจัดศัตรูพืช (Thai-PAN) จะดำเนินการสุ่มตรวจสารตกค้างในผักและผลไม้ ทั้งที่ไม่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานและได้รับการรับรองตามมาตรฐานต่าง ๆ เช่น Organic Thailand, Q GAP, Thai GAP, PGS และเกษตรอินทรีย์ ในช่วงเทศกาลต่าง ๆ เช่น ปีใหม่ ตรุษจีน ซึ่งเป็นช่วงที่ผู้บริโภคมีการซื้อผักและผลไม้ปริมาณมากกว่าช่วงเวลาอื่น ๆ โดยสุ่มเก็บตัวอย่างจาก Modern Trade ตลาดค้าส่ง - ปลีก พร้อมกับออกแถลงข่าวแจ้งเตือนผู้บริโภคเกี่ยวกับการตรวจพบสารตกค้างเกินค่ามาตรฐาน

กรมวิชาการเกษตร ได้นำข้อมูลพืชที่เครือข่ายเตือนภัยสารเคมีกำจัดศัตรูพืชแถลงมาใช้ในการตรวจสอบสินค้าที่ตรวจพบปัญหา เพื่อเก็บตัวอย่างพืชจากแปลงปลูก ห้างค้าปลีกและร้านค้า และแจ้งข้อมูลผลการตรวจสอบปริมาณสารตกค้างให้สังคมทราบเป็นระยะ พร้อมแจ้งข้อมูลการตรวจพบให้เกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรปรับปรุงการผลิต พร้อมเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา หากแนวทางแก้ไขปรับปรุงไม่ได้ผล หรือไม่มีประสิทธิภาพ และตรวจพบปัญหาซ้ำ กรมวิชาการเกษตรจะพิจารณาให้พักใช้ใบรับรองแหล่งผลิตพืชต่อไป

คำตอบข้อที่ ๒

จากข้อมูลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทราบว่า ได้กำหนดมาตรฐานระบบการผลิต เพื่อเป็นหลักปฏิบัติในการผลิตสินค้าปลอดภัย โดยมีมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice : GAP) เพื่อให้เกษตรกรมีการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องตามคำแนะนำการใช้ และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ซึ่งไม่มีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ในส่วนของกรมวิชาการเกษตร มีการดำเนินงานวิจัยพัฒนา มีการทดลอง ทดสอบ สารชีวภัณฑ์ที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมศัตรูพืช ที่มีความปลอดภัย เพื่อช่วยลดหรือทดแทนการใช้สารเคมี

การตรวจพบสารตกค้างในตัวอย่างสินค้านำเข้า โดยเฉพาะในองุ่นแดงนอก และพุทราจีน เป็นสินค้านำเข้าที่กำกับดูแลโดยด่านอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งด่านตรวจพืช ของกรมวิชาการเกษตร จะดำเนินการตรวจเฉพาะศัตรูพืชกักกันเท่านั้น ทั้งนี้ กรมวิชาการเกษตรจะได้หารือ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) กระทรวงสาธารณสุขในการบูรณาการ ตรวจสอบร่วมกัน ในการกำกับดูแลสินค้านำเข้า พร้อมทั้งทบทวนการตรวจสอบ การนำเข้าสินค้าตามแนวชายแดนใหม่ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาสารตกค้าง ในสินค้านำเข้าทุกชนิด เพื่อให้ผลผลิตทางการเกษตรของไทยปลอดภัยมากที่สุด เหมาะสมกับการเป็นครัวของโลก

คำตอบข้อที่ ๓

จากข้อมูลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทราบว่า กระทรวงสาธารณสุขได้มีการออก ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๓๘๖ พ.ศ. ๒๕๖๐ เรื่อง กำหนดวิธีการผลิต เครื่องมือ เครื่องใช้ในการผลิต และการเก็บรักษาผักหรือผลไม้สดบางชนิด และการแสดงฉลากเป็นมาตรการ ในการกำกับดูแลความปลอดภัยผักและผลไม้สด เพื่อคุ้มครองให้ผู้บริโภคได้บริโภคผักและผลไม้สด ที่มีคุณภาพและปลอดภัย มีผลบังคับใช้ทั้งกับสินค้าที่ผลิตในประเทศและสินค้านำเข้าเพื่อรับรองว่า สินค้านำเข้ามีมาตรฐานความปลอดภัย นอกจากนี้ด่านอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนด มาตรการให้สินค้านำเข้าที่มีประวัติถูกตรวจพบสารตกค้าง จะต้องมีการแสดงผลวิเคราะห์ก่อนอนุญาตนำเข้า

รัฐบาลโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีมาตรการในการป้องกันและลดการปนเปื้อน ของสินค้าผักและผลไม้จากสารเคมีและสารอันตราย ดังนี้

๑) พัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานสินค้าเกษตรเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice) และเกษตรอินทรีย์

๒) ส่งเสริมให้ความรู้เกษตรกรในการผลิตสินค้าปลอดภัย และเข้าสู่ระบบมาตรฐานการรับรอง การเกษตรที่ดี และมีการตรวจติดตามและสุ่มตัวอย่างแปลงที่ได้รับรองเพื่อทวนสอบระบบการผลิต

๓) จัดทำระบบมาตรฐานการรับรอง โดยมีหน่วยรับรองระบบงาน (Accreditation body) หน่วยตรวจรับรอง (Certification body) หน่วยตรวจสอบ (Inspection body) โดยมีหน่วยตรวจรับรอง ภาครัฐและภาคเอกชนเป็นทางเลือกในการตรวจรับรองมาตรฐานการตรวจสอบย้อนกลับแหล่งผลิต

๔) วิจัยและพัฒนาชีวภัณฑ์ทางการเกษตรเพื่อลดการใช้สารเคมีทางการเกษตรและการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์

๕) การควบคุมกำกับ โดยสารวัตรเกษตร กรมวิชาการเกษตร และเจ้าหน้าที่ด่านตรวจพืช ซึ่งมีหน่วยงานครอบคลุมทั่วประเทศ ได้มีการกำกับ ควบคุม และตรวจสอบ ให้เป็นไปตามกฎหมายที่กรมวิชาการเกษตรรับผิดชอบอย่างเข้มงวด ทั้งการนำเข้า การผลิต และการจำหน่าย รวมทั้งบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบ ควบคุม กำกับ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๖) วางมาตรการการใช้สารเคมีที่ถูกต้องและปลอดภัย โดยจัดอบรมเพื่อสร้างการรับรู้ และให้แนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องและปลอดภัยแก่เกษตรกร

คำตอบข้อที่ ๔

จากข้อมูลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทราบว่า กรมวิชาการเกษตรมีแนวทางในการดำเนินงานตามนโยบายอาหารปลอดภัยที่ทำอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชทั้งในระบบ GAP และเกษตรอินทรีย์ มีการตรวจติดตามแหล่งผลิตที่ได้รับการรับรอง พร้อมกับสุ่มตัวอย่างผลิตผลที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานจากแหล่งผลิตและสถานที่จำหน่ายมาตรวจสอบโดยตลอด ทั้งนี้ กรณีเข้าตรวจติดตามเพื่อสุ่มตัวอย่างสินค้าผักผลไม้ในแปลงเกษตรกร หากตรวจพบสารเคมีตกค้างเกินค่ามาตรฐาน (MRL) กรมวิชาการเกษตรจะแจ้งข้อมูลการตรวจพบให้เกษตรกรทราบ และแจ้งเตือนเกษตรกรให้ปรับปรุงระบบการผลิตพร้อมเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา หากแนวทางแก้ไขปัญหাপรับปรุงไม่ได้ผล ไม่มีประสิทธิภาพ และตรวจพบปัญหาซ้ำ กรมวิชาการเกษตรจะพิจารณาพักใช้ใบรับรองแหล่งผลิตพืช เช่นเดียวกับการสุ่มเก็บตัวอย่างจากห้างค้าปลีกและร้านค้าที่วางจำหน่ายสินค้า Q GAP หากตรวจพบสารเคมีเกินค่ามาตรฐาน MRL กรมวิชาการเกษตรจะแจ้งข้อมูลการตรวจพบ ให้ห้างสรรพสินค้า/ร้านค้า ที่วางจำหน่ายทราบ โดยหากทวนสอบพบว่าเกษตรกรไม่ปฏิบัติตามมาตรฐาน จะมีหนังสือแจ้งเตือนให้ทำการแก้ไขภายในกำหนด หากไม่แก้ไขจะสั่งพักใช้ใบรับรองแหล่งผลิตพืช

โดยมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองประชาชนจากสารพิษตกค้าง ดังนี้

๑) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดทำยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานในการพัฒนาภาคการเกษตรให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) แผนปฏิรูปของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) และยังสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ซึ่งเป็นการพัฒนาในระดับโลกขององค์การสหประชาชาติ มีการฟื้นฟู อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และส่งเสริมให้เกษตรกรทำการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice : GAP)

๒) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีนโยบายส่งเสริมเกษตรกรรมแบบยั่งยืน เพื่อเป็นภูมิคุ้มกัน และสร้างความมั่นคงแก่เกษตรกร ได้แก่ เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์ เกษตรธรรมชาติ และวนเกษตร ด้วยการลด ละ เลิก การใช้สารเคมี ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรรับรู้เกี่ยวกับการใช้ สารเคมีอย่างถูกต้อง และมีการพัฒนาอาหารของไทยให้เป็นรูปแบบอาหารที่ปลอดภัยและมีกระบวนการผลิต ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการสินค้าเกษตรปลอดภัย